

GAZETA TRANSILVANIEI.

„Gazeta“ este de 2 ori; Joi'a si Dumineca, Folia, candu concedu ajuto'riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu $2\frac{1}{2}$ galbini mon, sunato'ria.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pertru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare,

Nr. 19.

Brasiovu 22/10 Martiu

1877.

Prea meritatul barbatu alu natiunei no'stre, dlu **George Baritiu**, cuprinsu pe neastepate de o inflamatiune a plumaneloru, adeca de acelu morbu greu, de care a mai suferitu vr'o trei luni de zile si inainte de ast'a cu vr'o 11 ani, a cadutu la patu inca in 12 a lunei curinte si de atunci se afla sub ingrigirea mediciloru, cari desi nu potu ascunde, ca morbulu este greu si insuflatoriu de grige mai vertosu pentru unu patientu ca dlu Baritiu, care se afla dej'a in adenc'a etate de 65 de ani si care a mai suferitu odata de acesta inflamatiune, totusi acumu, dupa ce au trecut zilele de crise, ne consolédia cu speranti'a, ca dlu Baritiu va scapa si din acestu morbu spre binele si fericirea familiei si a natiunei. Aducundu acesta dorerosa impregiurare la cunoscinti'a natiunei, rogamu totu-odata mai vertosu pre acei domni, institutiune nationali si corporatiuni romanesci de dinco'e si-dincolo de Carpati, cari astépta vre unu responsu seu vre unu servitiu dela dlu Baritiu, ca se binevoiesca a mai avé pucina indulgentia pana ce alu-totu-potintele Dumnedieu i-va redá sanatatea, i-va scapá scump'a viétia.

Redactiunea „Gazettei.“

Brasiovu, 16 Marte.

(—) La locul seu amu facutu si noi mentiune despre art. leg. XII—1876, carele tractédia despre „fundulu regiu si organizarea universitatii sasesci, precumu si a averei universitatii apoi a via numiteloru siette judetie.“

Dupa §. 3 alu citatulu art. de lege, universitatea sasésca se sustiene numai cá unu organu, ce se ocupa cu cultur'a publica, apoi cu administrarea averei si fundatiuniloru universitatii sasesci, carea conformu §-lui 4 se póte intrebuintia numai spre scopuri de cultura, conformu §. 7 averea este de a se intrebuintia in folosulu tuturoru locuitoriloru fundulu regiu, fora deschilinare de nationalitate si religiune. Conformu §. 8 punctu d) reprezentantii tramitu in nou'a adunare a universitatii, cetatile Sabiulu si Brasiovulu cate doi, Sighisio'ra, Sebesiulu, Oresti'a, Mediasiuulu si Bistriti'a cate unulu, prin urmare cetatile tramitu 9 reprezentanti; fostulu fundu regiu se inparte apoi, cu deschiderea cetatiloru in 11 cercuri electorali, astu-feliu intrég'a reprezentantia va consta din 20 de ablegati. Presiedintele este comesulu; vice-presiedintele se alege pe 3 ani de adunare; notariu este secretariulu universitatii seu unu notariu substitutu alesu din adunare pentru o sesiune. Conformu §. 9 alu numitului art. de lege cele 11 cercuri electorale, le statoresce ministrulu de interne, dupa ascultarea universitatii sasesci. Publiculu nostru scie, cumu-ca universitatea sasésca cea vechea a fostu ascultata in asta privintia si aicea si-a datu si opiniunea. Romanii -si detera votu separatu, alu carui punctu principalu se invertea pre langa gravamenulu, ca maiortatea sasésca nu a voitu se primésca intre cei cu dreptu reprezentativu in nou'a universitate, pre comunele tienato'rie de scaunulu Saliscei si a Talmaciulu, apoi comunele, cari s'au tienutu de graniti'a militara si s'au incorporatu scaunulu Sabiulu, in fine comunele tienato'rie de dominiulu Brasiovulu, ingremiate districtulu Brasiovulu.

Otarirea dela ministrulu de interne a urmatu

prin decretulu ministerialu ddo 8 Febr. 1877, Nr. 711 si 2 Martie 1877 Nr. 951, prin cari se emite una instructiune, cumu au de a fi inpartite cercurile electorali pentru no'a, universitate si se statoresce modulu electoralu pntu aceeasi.

In urmatóriele vomu face cunoscutu lectoriloru nostri rezultatulu acestei instructiuni: cele 11 cercuri electorali sunt, afora de cele 7 cetati, urmatóriele:

Cerculu electoralu alu I. Sabiulu, cuprindu in sine scaunulu Sabiulu, scaunele filiale ale Talmaciulu, Salistei si comunele confinarié ingremiate; II. alu Brasiovulu, cuprinde districtulu Brasiovulu, Sacele, Apati'a, Crisb'a si Noulu; III. Sighisio'rei, IV. Mediasulu, V. Bistritiei, VI. Sebesiulu, VII. Orastiei, VIII. Cinculu mare, IX. Rupei, X. Nochrichulu, XI. Mercurei estendienduse pre territoriulu fostebru scaune de aceeasi numire.

Statutulu privitoriu la modulu de alegere cuprinde 19 paragrafi. Pentru conducerea alegeriloru esmitte comesulu din Sabiu pentru fiacare cercu electoralu o comisiune constatato'ria din unu presiedinte, unu substitulu presiedinte, unu notariu si unu substitutu notariu (§. 1).

Esmisii acestia trebuie se fia dintre indreptatitii la alegere in respectivulu cercu (§. 2).

Alegerea trebuie se se esecute in diu'a defipta prin comesulu (§. 3).

Alegerea pentru cetati se face in respect. cetate; pentru cercuri defige locul de alegere comesulu (§. 4).

Ordinea votarei o defige comesulu, si elu dispune la timpu cumu se se faca publicarile — elu tramite comisiuniloru si listele alegatoriloru (§. 5).

Deregatori'a politica grigesce de ordinea publica la alegeri (§. 6).

Alegerea se deschide la 8 ore a. a. si se inchide la 6 ore séra (§. 7).

Fiacare alegatoriu are dreptulu de a propune in o diumetate de ora dupa deschiderea alegeri, unu candidat, carele inca trebuie se fia alegatoriu acolo; pentru fiacare candidat se constitue si unu barbatu de incredere. Presiedintele comisiunei electorali nu póte fi alesu (§. 8).

Déca in o diumetate de ora s'a insinuat numai unu candidat, atunci pre acest'a lu prochiamu presiedintele de ablegatu; déca sunt mai multi, ori ceru 10 insi votarea, acosta se incepe la 9 ore a. a. si tiene pana la 6 séra (§. 9).

Alegatori sunt numai aceia, cari sunt si alegatori dietali in acelasu cercu (§. 10).

In sal'a de alegere potu fi de facia numai membrii comisiunei, barbati de incredere, amplotulu politicu, unu amplotu comunalu si alegatorii provocati (§. 11).

Comunele si partile de cetati vinu la votare in ordinea defipta prin comesu, cei intardiati potu se votadie dupa incheierea ordinei, inse numai inainte de 6 ore de séra (§. 12).

Votarea se intimpla publice si verbalu si voturile se scriu in unu registru (§. 13).

Déca nu primesce nici unu candidat majoritatea absoluta, atunci se face votare noua intre cei doi, cari au primitu relativu mai multe voturi. Alegerei restrinse, apoi la ori-ce alegere suppletoria, se defige terminulu prin comesulu (§. 14).

Presiedintele incheia alegerea la 6 ore sér'a, si subscrie list'a electorale in doue esemplaria inpreuna cu notariulu (§. 15).

Comisiunile electorali compunu despre actulu alegeri si unu protocolu, ale carui formalitati se prefigu (§. 16).

Protocolulu si registrele de alegere se compunu in doue esemplaria — unu esemplariu se preda alesulu cá credentionale, unulu se tramite comesulu (§. 17).

Asupra validitatei alegeriloru combatute prin petitiuni, decide adunarea universitatii (§. 18).

Spesele inpreunate cu alegerile le suporta cass'a universitatii sasesci. Premitiendu in extractu statutulu electoralu pentru nou'a universitate sasésca, lectorii nostrii voru fi vedutu, cumu-ca cercurile cele noue electorali, afora de alu Sabiulu si Brasiovulu, sunt identice cu cercurile vechi electorali.

La cerculu electoralu alu Sabiulu s'a recunoscutu dreptulu de electiune si pentru scaunulu Saliscei, Talmaciulu si alu comunelor confinarié ingremiate, — éra la a Brasiovulu, pentru cele siette sate (Sacele), Crisb'a, Apati'a si Nou.

Noueloru parti constitutive ale acestoru cercuri electorali nu li s'a datu nici unu dreptu nou, — li se aduce la valóre numai unu dreptu avutu, pre carele inse pré potentii sasi, n'au concesu cá cei indreptatiti se si-lu si exercitedie.

La cerculu alu doilea electoralu alu Brasiovulu inse nu s'a restituitu acelu dreptu tuturoru comunelor tienato'rie de fostulu districtu alu Brasiovulu. Sacelele, Crisb'a, Apati'a si Noulu sunt comune tienato'rie de asia numitului dominiu alu Branulu, carele s'a ingremiatu cu districtulu Brasiovulu din seculu alu 17-lea si a fostu ingremiatu intregu acelu districtu pana la absolutismu.

Dupa diplom'a din 20 Octobre 1860, restituiduse autonomi'a vechiloru jurisdictiuni dela districtulu Brasiovulu s'au desmembratu comunele tienato'rie de dominiulu Branulu: Branulu, Zernescii, Tohanulu nou si Vladenii.

Aceste comune tocm'a atat'a dreptu au de a participa din averea universitatii sasesci, catu dreptu au si Sacelele, Crisb'a, Apati'a si Noulu. Cu tote acosta acele comune nu au fostu admisse la alegerea ablegatoriu pentru adunarea universitatii, conchiamata pre 19 Marte a. c., cu tote ca au petitionatu la vicecomitele Brasiovulu, cá se fia admisi la alegere.

Ce voru face aceste comune spre apararea dreptulu loru, admisu prin susu mentionatulu statutu, nu scimu. Noi incheiamu astadata a ne ocupá cu asta cestiune.

Brasiovu in 21 Marte st. n. 1877.

A doua sesiune a corpuriloru legiutorie maghiare s'a inchisu in 17 Marte prin rescriptu domnescu, éra luni in 19 Marte s'a deschisu a trei'a si cea din urma sesiune a periodulu dietalu de trei ani. Cu acosta ocaziune chiaru si cele mai devotate organe guvernamentali, precum este si „Pester Lloyd“, aruncundu o privire a supra activitatii acestoru corpuru legiutorie dela intrunirea loru si pana astadi, nu se potu conteni de a nu constatá fora reserva, ca dieu sub domni'a dlui Tisza camer'a n'a creatu si n'a produsu nimicu.

In anul 1875, candu s'a intrunitu pentru prim'a data acésta camera, s'a petrecutu tempulu cu constituirea si apoi cu votarea bugetului. In anul espiratu s'a inceputu pelerinagiulu ministrilor la Vien'a in caus'a impacatiunei dualistice, care a duratu unu anu intregu si totu atat'a tempu a tinutu si camer'a in neactivitate completa. Anulu curinte inca nu are pana acum nimicu de insemnatu, decatu crisea ministeriale, in decursulu careia camer'a n'a potutu se tiena nice siedintie, éra si dupa ce si-a inceputu siedintiele, in urm'a deslagarei crisei, nu s'a ocupatu cu alte, decatu cu interpellatiuni si alte nimicuri, cá se tréca tempulu si se capete banii. O asemenea stare de lucruri este celu mai eclatantu testimoniu despre situatiunea anormale in care se afla statulu maghiaru.

— Ingrigirea si temerea de venitoriu a diariului „Közvélemény“ nu este dér' tocmai netemeinica. Elu dice, „ca situatiunea e seriósa; nori negri acoperu orizontulu patriei maghiare. Diplomati'a negociéda, inse numai cá se castige tempu pana la primavéra, candu apoi in lun'a lui Maiu voru incepe tunurile se bubuia. Situatiunea financiaria e desparata; deficitulu e mare, poterile materiali ale poporului scadu, darile sunt nesuportabile, si in ori ce parte amu privi nu vedemu decatu ruine. In piatia si pe strade se vorbesce de insolventi'a statului, de o catastrofa financiaria, ce are se urmedie in curendu . . . Natiunea este ingrigiata facia de viitorulu celu mai de aprópe; esacerbarea si inversiunarea se intinde preste tota'tiér'a, corpurile legiuitórie stau in neactivitate, guvernulu n'are programa, pentru-ca si care a avut o, i-au derangiat'o austriacii.“

— In faci'a atatoru lamentatiuni dlu Tisza se pare a nu se semti bine si chiaru pentru aceea vré se aduca la ordinea dilei éra si o'cestiune de reforme gadilitórie, cu care se dé nu numai camerei de lucru, ci se distraza si pe publicu. Dupa ce a facutu arondarea municipieloru in Transilvani'a si dupa ce a organizatu si fundulu regiu, vré dlu Tisza se mai faca totu numai in Transilvani'a si o noua impartire a cercuriloru electorali. Din acésta cauza a ascultatu opiniunea deputatoru unguri din Transilvani'a, cari de buna séma voru fi avutu in vedere si aceea, cum se violédie interesese romaniloru, si asiá se dice, ca prin nou'a impartire a cercuriloru electorali vr'o cateva orasie mici 'si voru perde dreptulu de a tramite singure cate unu deputatu in camera, si se voru alaturá pe venitoriu la cerculu in care se afla; éra pe de alta parte orasiele Brasiovu si Sibiuu voru tramite pe venitoriu cate duoi deputati in camera. — Tisza vré se-si asecuré domni'a si prin alegerile dietali ce se voru face la anulu venitoriu.

Cestiunea protocolului presentatu poteriloru de catra generalulu russescu Ignatieff, care dejá din 17 Marte se afla in Londonu, se dice ca s'ar fi decisu in modu favorabilu. Angli'a, care strigá in gur'a mare, ca nu va subsemná nice unu actu, prin care poterile iau vre unu ingagiamentu pentru venitoriu facia de cestiunea orientate, inca s'a induplecatu in fine a stá la vorba cu diplomatulu russescu si se anuncia, ca dupa modificatiuni stilistice, la cari s'a invoitu si Russi'a, a primitu protocolulu, care n'are decatu se fia subscrisu de tóte poterile europene si in urma si de Turci'a.

Se asecura mai departe, ca generalulu Ignatieff ar fi promissu Angliei, ca Russi'a va tramite trupele acasa indata ce poterile europene tóte voru subsemná acelu protocolu. De aici urmédia, firesce déca acésta scire e adeverata, ca in totu casulu punctele acelu protocolu trebuia se ofera Russiei multumire deplina, ca-ci altmintrelea ea, care a sacrificatu si sacrificá inca asiá de multu cu armat'a mobilisata si concentrata la Prutu, nu s'ar poté in nice unu casu invoi la tramitarea trupeloru acasa. Déca este adeverata o scire ce o adamu in „P. Lloyd“, ca adeca protocolulu din cestiune se

póte considerá de un triumfu alu Russiei, deorace elu spune pucine in scrisu, inse lase multe de a se intielege printre onduri, déca acést'a e adeveratu, atunci Russi'a i-a ajunsu scopulu: adeca a capetatu mandatu del Europ'a, cá se proceda facia de Turci'a chiaru s cu potere armata prin ce a datu totu-odata si tractatulu de Paris o lovitura grea.

— Intre altele se vorbesce prin diuarie, ca Russi'a ar cere chiar si desdaunare pentru sacrificiele materiali ce l-a adusu prin tinerea armatei mobilisate in deplina neactivitate, si cá desdaunare propune se i se dè inapoi Bassarabi'a romana in schimbu cu unele inule din Dunare. In adeverulu acéstei sciri nu credi nimenea, deorace atunci tractatulu de Paris ar fi nimicitu cu deseversire, ceea ce inse nu se póte, decatu séu prin resbelu contra poteriloru garane, séu pe calea pazei intr'unu congressu nou european, precum a facutu Gorciacoff in anulu 1871, candu a nimicitu prin conferinti'a dela Lonl'r'a acelu punctu alu tratatulu de Paris, care neutralisase marea négra.

— Va se dica protocolulu lui Ignatieff va fi primitu de catra poterile europene, inse se nasce intrebarea, ca primi-la-va si Turci'a? Déca acést'a nu-lu va primi, atunci resbelulu are se erumpa imediatu, éra déca lu va primi, atunci resbelulu se va mai amaná pana candu Turci'a se va dovedi incapabila de a-si inplini detorintiele, de a esecutá reformele. Mai curendu potemu crede, ca protocolulu russescu va fi respinsu de catra guvernulu turcescu, pentru-ca indata ce ar' simti softalele, ca guvernulu s'a supusu vointiei Russiei ar inscená o revolutiune interna, care ar fi mai stricatiósa cá unu resbelu cu Russi'a.

— Inse pre candu Russi'a negociadia de pace si vorbesce de desarmare, pre atunci totu ea continua cu armarea si pregatirea de resbelu. Asiá cetimu in diariulu „Curierulu Bursei“ din Berlinu, ca Russi'a a comandatu la fabric'a de masine a lui Borsig 50 de locomotive, pre cari are de cugetu a le folosi pe calile ferrate romane.

— Pacea intre turci si muntenegrii nu s'a inchiatu; armistitiulu espira astadi. De ambele parti se facu pregatiri pentru reinceperea ostilitatiloru. Comandantele trupeloru turcesci din Erzegovin'a, pasi'a Suleiman, a indreptatu dejá vr'o patru batalióne catra passulu Duga. — Nicisiciu s'a proviantatu cu invoie si ajutoriulu principelui Nichita.

— Colonelulu serbescu Despotovicu fú provocatu, cá se lase pe insurgenti in man'a sortii si se vina acasa, inse elu a respunsu, ca nu se va miscá de acolo pana candu nu va dá Bosniei libertatea.

(† **Necrologu.**) Barbara Pamfilie, in numele seu si alu filoru sei: Basiliu, Demetriu si An'a Candídu, a nepoteloru: Rachil'a, Reveca maritata Groze si Sabin'a, precumu si in numele numerosiloru consangeni si amici, anuncia cumu-ca prea iubituulu seu fiu, frate, resp. unchiu, consanguenu si amicu

Ioanu Pamfilie, canonicu metropolitannu,

dupa unu morbu abia de patru dile in 17-a l. c. in etate de 50 ani, proviedutu cu s. sacramente a incetatu de a mai fi intre cei vii.

Remasitiile-i pamentesci se voru astrucá in 19-a l. c. la 2 óre dupa amediadi in cemetierulu bisericeii gr.-cath. opidane.

Fia-i tieren'a usióra si memori'a binecuventata!

Blasiu, in 18 Martie 1877 st. n.

Scirea trista cuprinsa in premisulu necrologu face si pe clerulu romanu gr.-cath. se gelésca pre unulu dintre cei mai distinsi preuti ai sei. Natiunea romana inca a perdutu in repausatulu unulu dintre barbatii seé cei mai luminati si mai zelosi intru inaintarea culturai spirituale si a buneii stari materiale a poporului romanu, elu a fostu unulu dintre cei mai aprigi aparatori ai drepturiloru nóstre, cá fostu ori-canduva tribunu.

Repausatulu canonicu Ioanu Pamfilie si-a facutu studiále sale theologice in Vien'a si

venindu la Blasiu fú applicatu cá professoru theologia in seminariulu din Blasiu. Inse cumu noi, numai pucinu timpu, candu apoi primitu de catra repausatulu metropolitu de etar memoria Alexandru St. Siolutiu de cretariu alu seu, in care calitate a fostu mai mi ani langa acelu metropolitu si a luat parte acelu la tóte actiunile mai insemnate bisericesci si nationale alu acelu mare barbatu alu bisericeii si a tionei, pana candu pre la 1862 fú denumitu protopopu la Clusiu, in care calitate a luat parte la tóte actiunile nationale ale romaniloru in genere si in specie ale celoru din comitatulu Clusiu. Nu si-a uitatu inse nici odata de datorintiele a preutiesci, in specie s'a nisuitu din tóte poterile infintia scóle in protopopiatulu seu, a organizat parochiele si a introduce in totu loculu ordine buna. Pre la 1869, fiindu chiamatu de canonic la Blasiu, si-a implinitu acolo datorintiele de barbatu alu clerulu si natiunei romane, cu neostentatelu, in specie canoniculu Pamfilie prin nare relulu seu celu blandu si prin affabilitatea s'a atragutu catra cine, si cu virtutile sale si-a castigatu in birea consociloru sei, a clerulu intregu, si a fi carui romanu, carele a avutu fericirea alu cunósca Cati l'au cunoscutu toti -lu voru jeli.

Memori'a lui eterna se fia!

(—)

Blasiu, in Februaru 1877.

Domnulu „Unulu pentru mai multi“ din cel scrisu de mine in Nr. 1—2 din „G. T.“ -si la fora cuventu ansa a publicá in Nr. 8 una multitudine de contradictiuni si neadeveruri, cari de cari mi impungatórie.

Cumu-ca cele dise de mine in art. din Nr. 1—2 ar' contiené una „culpa grava si nedréptá“ ce se arunca pre professorii actu fungenti, „pentru pretina'a scadere a gimnasiulu nostru in tempulu mai din urma“, este una mistificatiune necualificabile a d. „unulu pentru mai multi“, pentru-ca:

1. E falsu, ca eu asi fi vorbitu in art. acelu numai despre professorii gimnasiali. Me miru, ca ce intentiune mistifica dsa adeverulu intr'unu modu asia batatoriu la ochi!

2. E falsu, ca eu asi fi vorbitu acolo despre starea actuale a scóteloru dein Blasiu. Assertiunea mea: „acést'a numai din cauza, ca oficiulu de professore devenise“, carea o citédia a dsa, nici cumu nu póte avé intielesulu ce i-a atribue; pentru-ca verbulu „devenise“ dupa regulile gramaticali e in tempulu prea perfectu, ér' atare dupa cele logice arata una lucrare trecutu mai inainte de tempulu de facia.

Dér' mi-se pare, cá altulu i-a fostu scopulu. Dsa a cercatu in art. meu numai nodu in papura, cá se lovésca, unde cogetá dsa, si se se expectredie in contr'a regulamentulu publicatu, care, precumu se vede, nu-i mirósa frumosu.

In credinti'a acést'a me intaresce passagiulu dsale, unde recunósce, ba afirmédia aceea, ce pretinde, ca esi fi afirmatu eu despre starea actuala a gimnasiulu de aici. Dér' apoi motivele dsale sunt unu muru de sare, care, cá se se ruinedie, se pottesce numai, se-lu udámu cu apa. „Miseri'a“ se fia caus'a, ca gimnasiulu Blasiulu — dupa assertiunea d. „Unulu pentru mai multi“ — a scadiutu din reputatiunea si prestigiulu avutu mai inainte? Retacu beneficiulu de pane si stipendiale, cu cari sunt provieduti astadi una multime de studenti si cari in tempulu de mai inainte nu erau, si amintescu numai impregiurarea, ca miserri'a, ce e dreptu, póte reduce numerulu scolariloru, dér' nici nu scaresce, nici nu maresce reputatiunea si prestigiulu unui gimnasiu. Esemplu viu avemu gimnasiale sasesci.

Totu asia de debile sunt si cele alalte argumente, cu cari dsa se incérca a demustrá decadenti'a gimnasiulu nostru.

D. „u. p. m. multi“ nu gata bine cu incercarea a demustrá decadenti'a gimnasiulu de aici si indata pre colon'a urmatória-si contradice, apucandu-se, se demustre, ca acél'a e astadi la culmea sa. Numai catu si aci e lucru de cestiune: óra protocélele si reporturile finali, cari le aduce dsa de argumente, potu-se considerá cá documente suficiente pentru a demustrá reputatiunea si prestigiulu unui gimnasiu?

Nu sciu avut'a dsa intentiunea se laude, ori se defajme starea actuala a gimnasiulu din Blasiu. In ambe casurile-i reflectezu, se-si fia cercatu alte argumente, ca-ci cele aduse de dsa nu multumescu pre nimine.

La finea passagiulu éra si afirma printre ele

despre professorii actu fungenti aceea, ce pretinde ca asi fi disu eu. Inse dsa ii escusa: „vin'a nu e a loru!”

Pana aci d. „u. p. m. m.” -si contradice la totu pasulu, ér' de aici incolo insira neadeveruri cornurate si incriminari nedrepte aruncate fora de nici una crutiare pre corporatiuni morali.

Nu ar' fi datori'a mea si nici n'amu dreptu a apetrá pre aceste corporatiuni incriminate de dsa; inse totusi se mi-se erte, déca nu potu trece cu vederea unele assertiuni ale dsale provenite din nesciintia ori din intentiune reutatiósa.

Dsa afirmá, ca prin regulamentul din 1872 „nu s'a facutu nici unu progressu, ci din contra s'a facutu regressu”. Acésta i-o vomu crede, déca ne va poté demonstra, ca, pentru-ca „in celu vechiu platile professoriloru erau mai bune, cá in celu nou.”

Acést'a o vomu crede, déca dsa ne va poté demonstra, cá 400 e mai multu cá 500!

De altumentrea nu e greu a precepe caus'a, din care d. „u. p. m. m.” are predilectiune asia de mare catra regulamentul din 1865. Acést'a nu pretindea censura dela professori, ér' celu din 1872 prescrie censur'a cá conditiune sine qua non.

Ei dér' dsale nu-i place nici modulu, cumu e de a-se compune comissiunea censuratória in sensulu regulamentulu (§. 10).

Déca consistoriulu metropolitanu din consideratiuni serióse, voiesce cu ori-ce pretiu a-si censurá professorii; déca archidieceasa nóstra are numai unu gimnasiu, si la acést'a nu potu fi decatu 1-2 professori de aceeași specialitate, cumu s'ar' poté compune comissiunea censuratória altumentrea, decumu prescrie §. 10 din regulamentu, cá se fia si pre placulu d. „u. p. m. m.”? Déca comissiunea compusa in sensulu regulamentulu consta din barbati pré de diosu, cari — dupa parerea dsale — „nu suntu capaci de a censurá” pre altii: atunci de ce se infióra de ei? Séu déca censurarea inaintea acestei comissiuni e lucru pré eftinu pentru dsa, atunci nu-i e inchisa calea de a censurá la vre-ana universitate, de cari — gratia ministeriulu ungurescu — avemu un'a si in patri'a nóstra!

Mai amintesce dsa si unii paragrafi din regulamentu, despre cari dice, ca nu se implinescu de susu. Inse mai este unulu, carele nu se implinescu de diosu, si fiindu ca dsa poté a uitatu 'lu spune, i-facu eu servitiu. Acel'a este §. 7 punctu 2.

Se poté, ca si regulamentulu de sub cestiune, cá tóte institutiunile omenesce, va avé defecte, cari numai pre incetulu si cu timpu se potu observá si emendá. Celi de diosu inca au dreptu de a combate aceste defecte si a imputá celoru de susu, déca nu se tienu de normele satorite de eli insisi, inse acestu dreptu 'lu castiga eli numai dupa implinirea obligamentelor, ce-i privescu pre eli insisi.

In fine destulu de mare erore au facutu barbati din comissiunea insarcinata cu compunerea regulamentulu, ca celu pucinu la gruparea obiectelor de invetiamentu nu au consultatu si pre d. „Unulu pentru mai multi”; si mai tare a greșit consistoriulu, ca a approbatu acelu regulamentu fora a-i sci si opiniunea dlui „Unulu pentru mai multi.”

Lapusiulu-ungurescu ir Febr.

(Ceva despre justitia, administratiune si spionagiu.)

Inca inainte de nou'a organizatiune a justitiei, decu pe tempulu tablabirailoru se afia in fruntea tractulu nostru de aici unu subprefectu cu numele Molnár Sándor din Rogozu, sub a caruia domnia furarile si fora-da-legile luasera dimensiuni asiá de mari, incatu nimenea nu mai erá siguru de avere si uneori chiaru si de viétia, din care cauza prefectur'a Deesiului, in urm'a mai multoru gramamine, redicate din partea intelligintiei, s'a vedutu necesitatea nu numai a suspende din officiu pe subprefectulu Molnár, protectorulu criminalistiloru, ci a-lu da chiaru in cercetare criminala. Dinsulu inse mai inainte de a i se aduce sentinti'a si a luat viétia si si-a tramisu sufletulu la Rogozu in sinulu lui Mohamedu.

Mai tardiu organizandu-se judecatoriele regesci, cerculu nostru fú norocosu a capetrá de jude pe dlu Szentmariay, éra de subjude pe dlu Berzanczay, cari prin strictetia si impartialitate insufuse frica in vagabundi si hoti, incatu acestia séu trebuira se se lase de industri'a loru, séu se-si caute altu locu mai favorabilu.

Acum de vr'o duoi ani de dile incóce avemu aici unu altu Molnár, subjude si referinte in causele criminali ale judecatoriei regesci, care nesciundu nici unu cuventu romanescu, nu poté se pertracte in meritu cu partitele romane, din care cauza a inventatu unu metodu nou, de a impacá cu orice pretiu pe cei ve vinu inaintea sa cu cause de furtu, de bataia etc. Inse si aceste impaciuiri le face cu ajutoriulu servitoriulu Laczi, care inca nu prea scie multu romanescu. De aici vine, ca ómenii rei pe aici se batu, si fura unulu dela altulu si apoi totu ei se impaca, fiindu-ca sciu, ca judecatori'a inca ii impaca. Póte ca dlu subjude Molnár, déca ar sci romanescu, ar fi mai severu in aplicarea legi, inse chiaru si numai din caus'a acestei scaderi noi trebuie se dorimu, cá se fia transferatu de aici pentru ca ne tememu se nu ajungemu érași dilele de sub celalaltu Molnár.

— De organele politico-administrative inca nu potemu comunicá nimicu bine. Pretorele nostru, de altmintrelea omu bunu, inse nu lucra nimicu; affacerile preturei suntu incredintiate in manile a duoi copilandri desmatiatu. Prin comunele rurale unde mai este cate unu primariu séu notariu energiosu si zelosu, totu mai merge, éra unde acestia suntu negligenti, nu vedi decatu drumuri nepracticabile; poduri sparte, scóle rele si góle, birturi pline di si nópte, necuratenia si disordine.

— Spionagiuulu contra intelligintiei romane se continua inca. Unu invetiatoriu dela scol'a de statu de aici, indata ce afla ca duoi séu trei romani suntu undeva adunati, apoi siede nóptea óre intregi pe sub ferestra spionandu, ca dóra, dóra va audi pomenindu-se de Brateanu, Carolu, ori de muscali; apoi advocatusiulu de aici, care totudeun'a e illuminatu, face dese reporturi la Deesiu despre romani. — Tóte aceste nu prea suntu stári sanetóse in statu sanetosu.

Infintiarea a doue nóue regimente de artileria in Romania.

Bucuresci. — „Monitorele oficiale” de Mercuri, 2/14 Marte, publica urmatoriulu decretu domnescu:

Art. I. Se infintiédia inca doue regimente de artileria pe lunga cele doue esistente.

Art. II. Fia-care regimentu va fi compusu din siese baterii, din cari una calarétia si cinci montane.

Art. III. Aceste regimente, destinate a formá artileri'a divisielor militare territoriale din cari facu parte, voru avé resiedinti'a in modulu urmatoriu:

- 1-ulu reg. de artileria la Craiova;
- 2-lea reg. de artileria la Bucuresci;
- 3-lea reg. de artileria la Focsiani;
- 4-lea reg. de artileria la Romanu.

Éca si reportulu, prin care dn. ministru de resbelu supune la aprobarea M. S. Domnitoriulu acésta mesura:

Reportulu dlui ministru de resbelu catra Maria S'a Domnitoriulu.

Prea inaltiate Dómne!

Perfectionarile aduse materialulu de artileria au datu acestei arme in ultimele resboie unu rol preponderantu. Intr'adeveru, conditiunile resbelulu suntu fórte diferite astadi, mai cu séma din punctulu de vedere tacticu, machina tinda din ce in ce a se supstitui pe campulu de bataia actiunii omului si a face din resboiu mai multu o sciintia decatu o arta. Ultimele resboie ne demonstra acést'a in modulu celu mai incontestabile, ca-ci mai tóte luptele au fostu adeverate lupte de artileria.

Aceste consideratiuni inca dela venirea mea la ministeriu, mi-au datu cele mai mari preocupari candu amu vedutu de aprópe situatiunea artileriei nóstre; amu cautatu a completá materialulu trebuintiosu si a face posibilu celu pucinu punerea in miscare a tunuriloru perfectionate ce avemu. Pregatindu inse numai materialele, nu erá de ajunsu pentru a poté mobilisá in timpu de resbelu o artileria numerósa; ca-ci unitatea tactica nu se poté improvisá.

Afora de acést'a, form'a territoriulu nostru reclama, ca diferitele regiuni militare se fia prevedute cu tóte elementele ce reclama rapede loru pregatire. Este neaparatu dér' ca fia-care din cele patru divisiuni militare se aiba artileri'a s'a, depósitele sale, numai astufeliu fortiele nóstre militare potu dobandi o organizare, care se le permita d'a poté fi rapede concentrate si puse in linia, conditiuni esentiale, la cari trebuie se satisfaca astadi ori-ce organizatia militara.

Basatu pe aceste considerante si avendu in vedere miculu reportu, in care se gasesce artileri'a nóstra astufelu cumu este astadi in reportu cu celelalte elemente ale poterii armate, amu onóre a propune Mariei Vóstre crearea inca a doue regimente de artileria, pe lunga cele doue esistente, cá astufelu fia-care regiune se-si aiba artileria s'a. Prin acésta organizatiune in 4 regimente vomu avé in timpu de pace tóte unitațile, prin cari se potemu pune in actiune tóte tunurile ce avemu. Personalulu si caii fia-carei baterii fiindu redusu in timpu de pace la strictulu indispensabilu pentru administratiunea instrúctiunii. Prin acestu modu nu vomu fi constrinsi a improvisá baterii la trebuintia, ci numai a completá personalulu necesaru prin chiamarea rezerveloruptu arme.

Acésta organizatiune rediemata pe sistemulu de requisitionare alu cailoru trebuinciosi trasuriloru de artileria, este singurulu modu intrebuintiatu astadi in armatele moderne, care permite a conciliá reducerea cheltuielor in timpu de pace si possibilitatea d'a poté improvisá o armata numerósa in timpu de resbelu.

Predominatu de tóte aceste consideratiuni si de greutatile ce amu intempinatú chiaru cu ocaziunea ultimelor concentrari, d'a organizá artileria armatei concentrate atunci, amu cerutu adunarii deputatiloru aceste modificatiuni in organizarea artileriei cu ocaziunea votarii budgetulu pe anulu curente. Camer'a, in patriotismulu seu, n'a esitasu se faca si acestu sacrificiu, pentru a da tóta soliditatea cuvenita fortieloru nóstre militare.

Vinu dér' cu celu mai profundu respectu a propune inaltie sanctiuni a Mariei Vóstre alaturatulu proiectu de decretu.

Sumu, cu celu mai profundu respectu, Pré inaltiate Dómne, alu Mariei Vóstre pré plecatu si supusu servitoriulu

Ministru secretariu de statu la departementulu de resbelu

Colonelu Slanicénu.

Nr. 550—1877. Ianuariu 31.

Meditatiuni*)

asupra sarcineloru — salarielor — a unei lege de pensiune — si a conferintieloru invetiatoresci.

Asupr'a totororu acestoru teme nu voru trebui meditatiuni profunde, deórace tóte suntu prevedute dejá in legile scolari existente si anume in art. de lege XXXVIII din 1868; ci numai unele meditatiuni paralelo-comentariice. Deci se vedemu pe rondu inainte de tóte ce dice legea?

I. A. Cu privire la sarcinele invetiatoriloru §. 11 punctu 3 dice: „Ca in scólele poporali obiectele de instructiune se fia celu pucinu urmatoriele: a) doctrin'a religiunei si a moralului, b) cetirea si scrierea, c) calcularea din capu si cu cifre si cunoscerea mesuriloru din patria, d) gramatic'a, e) fisic'a si istori'a naturale cu privire la modulu vietiei si la tienutulu de care se tienu cea mai mare parte a parintiloru prunciloru, f) geografi'a si istori'a patriei, g) esercitia rurali economice si de gradinaritu, h) scurta incunoscintiare despre drepturile si detorintiele civili, i) cantarea, k) esercitia corporali dupa potintia.” Afara de acestu §. mai suntu inca §§. 55, 64 si 74, in cari obiectele de propunere crescú si se inmultiescu dupa clase.

Tóte obiectele de invetiamentu prescrie in susu citatii paragrafi au trebuitu se se puna in praxe si s'au si pusu mai in totu loculu si de catra mai toti invetiatorii, cu pucina esceptiune, pentru-ca „asia pretinde spiritulu tempulu presentu.” — Acumu da! éta acumu mai seamaua scóla a scóla; ba potemu dice, ca facia cu atat'a materia de propunere scóla este astadi pusa pe celu mai inaltu stadiu, de unde numai poté ascinde, ci numai descinde, ori celu multu a stá pe locu. Intr'adeveru este mare, fórte mare deosebire intre scóla de astadi si cea de eri, de alaltaeri facia cu obiectele de invetiamentu obligate. Candu meditam, cate obiecte suntu de propusu in scóla poporale, cata materia este de a se luá din fiacare obiectu, apoi cumu trebuie se se propuna la nisce copii, cari nici nu sciu vorbi bine, si érași cumu trebuie se propunemu acea materia, cá se potemu satisfaca legi, si cá se ne ajungemu scopulu mai

*) Ne aflamu motivati a publica acéste meditatiuni in interessulu bine intielesu alu culturai poporului nostru si alu ingrigirei pentru inlesnirea ei.

Red.

bine si mai usioru, si pentru cá se nu ingraniemu peste mesura fragedele poteri spiritali si corporali ale scolariloru, dicu, candu meditamu la aceste, semtumu perulu pe capu si barb'a albindu-se. Ei, dér' ascépta, ca cu atata inca nu e destulu! Cate ramuri de sciintie si arte sunt, tóte pretindu a se incepe in scól'a poporala, cati barbati de specialitate, in feliulu loru toti pretindu a se propune in scól'a poporale... atat'a... si atat'a... e bine! e fôrte bine!! Tóte sunt bune! tóte sunt frumóse, tóte de trebuintia, cu tóte au scolarii a se intalni mai tardiu in viét'a practica; prin urmare din tóte ramurile trebuie a se luá si propune in scól'a poporala, inse nu dupa pretensiunile unor'a si ale altor'a, ci potrivit cu poteriile scolariloru; nu trebuie se inaintamu cu unu ramu — cu unu obiectu pe contulu altui'a! nu trebuie se iubimu unu ramu mai multu cá pe altulu, ci pe tóte de o potriua, ca-ci facundu deosebire intre obiectele de invetiamentu, trebuie negresitu se facemu — ne-vrendu — deosebire intre scolari, si facundu acést'a facemu erore pedagogica insemnata, neertata. Deci barbati de specialitati nu potu si n'au dreptu se pretinda a se luá si propune din cutare specialitate atat'a materia in scólele poporali, cate nu s'ar' poté pretinde nici dela 2—3 classe din scólele medie. Un'a trebuie se o facemu, dér' apoi nici cealalta se nu o uitamu nici se o lasamu! Se bagamu bine de séma, ca §. 11 punctu 5 dice: „ca tempulu frequentarei de peste anu a scóloru se fia pe sate celu pucinu de optu, in cetati celu pucinu de nóue lune“; éra §. 66 dice: „órele de peste septemana in fiacare classa potu fi celu pucinu 18 si celu multu 24...“ Mai computa apoi si alte dile, Dumineci si serbatori vacante de peste anu si vei vedé, catu tempu remane pentru scóla; pe langa aceea, anulu, lun'a, diu'a si ór'a nu s'au mai maritu cu nimicu, ci sunt totu acele. —

Acumu cugete ori-si-cine, cumu vomu poté noi invetiatorii satisfacé toturoru ordinatiuniloru, pretensiuniloru si acceptariloru totu-odata, candu legea impune si marginescé, éra ómenii ascépta si pretindu cu multu mai multu, decatu este cu potintia a se face? Déra apoi alte greutati ce intimpinamu ca capacitarea poporulu spre cunóscerea si imbracisiera scólei, meserieloru, artiloru, pomaritului etc. etc. in care privintia poporulu nostru

e fôrte, fôrte indereptu. Legea ne impune, si ne tiermuresce, éra ómenii ascépta si pretindu multu, fôrte multu!! — pré multu!!! —

Noi invetiatorii, numai facia de aceste greutati, abstragundu dela altele fôrte multe, cari voru urmá mai in josu, suntemu intre focu si apa, aprópe de ruinare totala, in marginea abisului. Noi invetiatorii de astadi suntemu tocmai in punctulu de trecere de straformare a scóloru din unu stadiu in altulu, dela o stare la alta; urmatorii nostri intr' adevéru voru fi fericiti, ca-ci tempurile se voru mutá, éra ómenii se voru schimba, preface si cultiva si in fine voru cunóscé chiamarea invetiatorésca si o voru remunerá dupa meritu. Dér' de noi astadi amaru! géle! tanguire, suspinu si vai!!! —

Aceste tóte le amu suferi, dupa tóte ne amu acomodá, tóte le amu trece cu vederea, dér' dorere! dorere! este mare vaiu! Dér' ori-si-cumu e de mare, haideti se trecemu preste elu! — da! se trecemu, ca ne astépta altele: — „Unu vaiu au trecutu, éta mai vinu inca dóue vaiuri dupa acést'a.“ Apocalips. cap. 9, v. 12. (Va urmá.)

M a i n o u.

Constantinopole 19 Marte. Sultanulu deschise astadi parlamentulu prin discursu de tronu cetitu de primulu secretariu alu seu. Presenti au fostu demnitarii imperiului, senatorii, deputatii si agentii diplomatici straini, afara de celu rusescu si germanu. cari au fostu reprezentati prin drago-mani. Intre 30 senatori sunt 7 nemohamedani.

— Cestiunea protocolului rusescu e resolvita; poteriile tóte lu voru subsemná; despre desarmarea rusesca nu se face nice o mentiune in protocolu.

— A patr'a adunare generale a institutului „Albina“ se va tiené la 29 Marte a. c. la Sibiu.

Post'a redactiunei.

Onoratei primarie comunale in Ianova, onor. comitetu parochialu in Margina, onor. d. P. J. pentru dlu Ch. B. in Varadia si toturoru celorlalti vr'o trei-dieci de domni si corporatiuni, cari ni-au cerutu si ne ceru se le tramitemu „Gazett'a pe creditu pana ce voru fi pusi in positiunea de a

ne respunde abonamentulu, — venimu a le notificá de nou, ca redactiunea „Gazettei“ in intielaga cu colaboratorii sei interni, avendu in vedere dificultatile si exegintiele, ce necontenitu le intempu in edarea fóiei, precum si complicatiunile in administratiune, inca in decursulu anului espiratu decisu, cá pre venitoriu se nu mai dè pe creditu nice unu esemplariu, ceea ce s'a si adusu la cunoscinti'a onor. publicu cetitoriu atatu cu ocaziune reinnoirei abonamentelor pe sem. II. alu anulu trecut, catu si la inceputulu anului curinte, si a placere si bucuria potemu astadi constatá, ca atunci incoce fói'a nóstra se afla in conditiune multu mai favorabili, ceea ce pre de o parte pre bédia, ca publiculu celu mare a intielesu, catu de justa e cererea nóstra in acésta privintia, éra pe alta parte ne-a datu si nóue ocaziune de a ne convinge, ca creditarea a fostu si este numai unu obicei reu, ba potemu dice unu obicei onoratoriu pentru unu organu de publicitate, pe care obicei nu-lu aflamu astadi la nici unulu dintre popórele conlocuitorie. Avemu deci firma creditara, ca si acei onorati domni si corporatiuni, cari póte n'au reflectatu la acésta impregiurare, séu ca n'au avutu póte cunoscintia despre otarirea nóstra de curmá reulu obicei de creditare, — inca voru incuviintia procederea nóstra si se voru adoperá correspunde justei cerintie. In modulu acést'a potemu se speramu si noi, ca celu multu cu inceperu semestrului alu II. alu anului curinte vomu fi pus in positiunea de a implini un'a dintre cele mai ferbinte dorintie a nóstre si a publiculu cetitoriu de a da fóie unu vestmentu de litere noue, litera Cicero si Garmond, si apoi de a continua lupta cu resolutiune, tenacitate si noua insufletire.

Cursurile

la bursa in 20 Martiu 1877 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 70	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 „ 64	„ „
Augsburg	—	—	107 „ 75	„ „
Londonu	—	—	120 „ 85	„ „
Imprumutulu nationalu	—	—	69 „ —	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	65 „ 15	„ „
Obligatiunile rurale ungare	—	—	74 „ 75	„ „
„ „ temesiane	—	—	72 „ 50	„ „
„ „ transilvane	—	—	71 „ 75	„ „
„ „ croato-slav.	—	—	— „ —	„ „
Actiunile bancai	—	—	825 „ —	„ „
„ creditului	—	—	157 „ 50	„ „

BILANTIULU

Institutului de creditu si de economii „ALBIN'A“

ACTIVE.

din 31 Decembre 1876.

PASSIVE.

	fl.	cr.	fl.	cr.		fl.	cr.
Cass'a (numerariu)			21905	95	Fondulu actiuniloru:		
Portfoiu:					3000 actiuni a fl. 100.—	300000	—
schimburi de banca	495183	29			Fondulu de reserva alu actionariloru	13170	08
schimburi si obligatiuni dela reuniri de creditu	52276	37	547459	66	Depuneri pentru fructificare	327919	11
Imprumuturi ipotecari			36070	58	Fondurile de garantia ale reuniuniloru de creditu	21771	50
Imprumuturi pe chartii de valóre			1270	—	Interesele fonduriloru de garantia ale reunil. de creditu	3668	47
Chartii de valóre:					Fondurile de reserva ale reuniuniloru de creditu	432	89
dupa consemnare			14357	25	Fondulu de garantia alu creditoru ipotecari	1154	—
Moneta:					Interesele fonduriloru de garantia alu creditel. ipotecari	82	93
dupa cursulu dela 31 Decembre 1876.					Creditori	986	06
314 # a fl. 5.96	1871	44			Tantieme neridicate	334	23
107 napol. a fl. 9.99	1068	93	2940	37	Dividende neridicate	2628	96
Debitori si interese restante			57320	50	Interese anticipate pentru anulu 1877	6538	95
Cas'a institutului			21550	—	Profitu curatu	32220	59
Spese de fondare	7000	—					
dupa amortisare	1400	—	5600	—			
Mobilariulu	2703	78					
dupa amortisare	270	37	2433	41			
			710907	72			

S A B I I U, 31 Decembre 1876.

Paulu Dunca m. p.,
membru de directiune.

Ella Macellariu m. p.,
membru de directiune.

Visarionu Romanu m. p.,
directoru executivu.

G. Ludwig m. p.,
comptabilu.

Subsemnatulu comitetu amu esaminatu bilantiulu presentu si confruntandulu cu registrele principali si ausiliari ale societatii portate in bun ordine, l'amu gasitu in consonantia cu acele-si si in tóta regul'a. Esaminandu proiectulu distribuirei profitulu anulu, l'amu gasitu conformu statutelor societatii si suntemu de acordu cu propunerea directiunei pentru ficsarea dividendei anulu 1876 cu 9% séu 9 florini v. a.

S A B I I U, 16 Martiu 1877.

COMITETULU DE REVISIUNE:

Augustu Senor m. p.

Ioane Cretiu m. p.

Georgiu Mateiu m. p.

Redactoru respundietoriu si Editoru

IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

IOANE GOTT si fiu HENRICU.